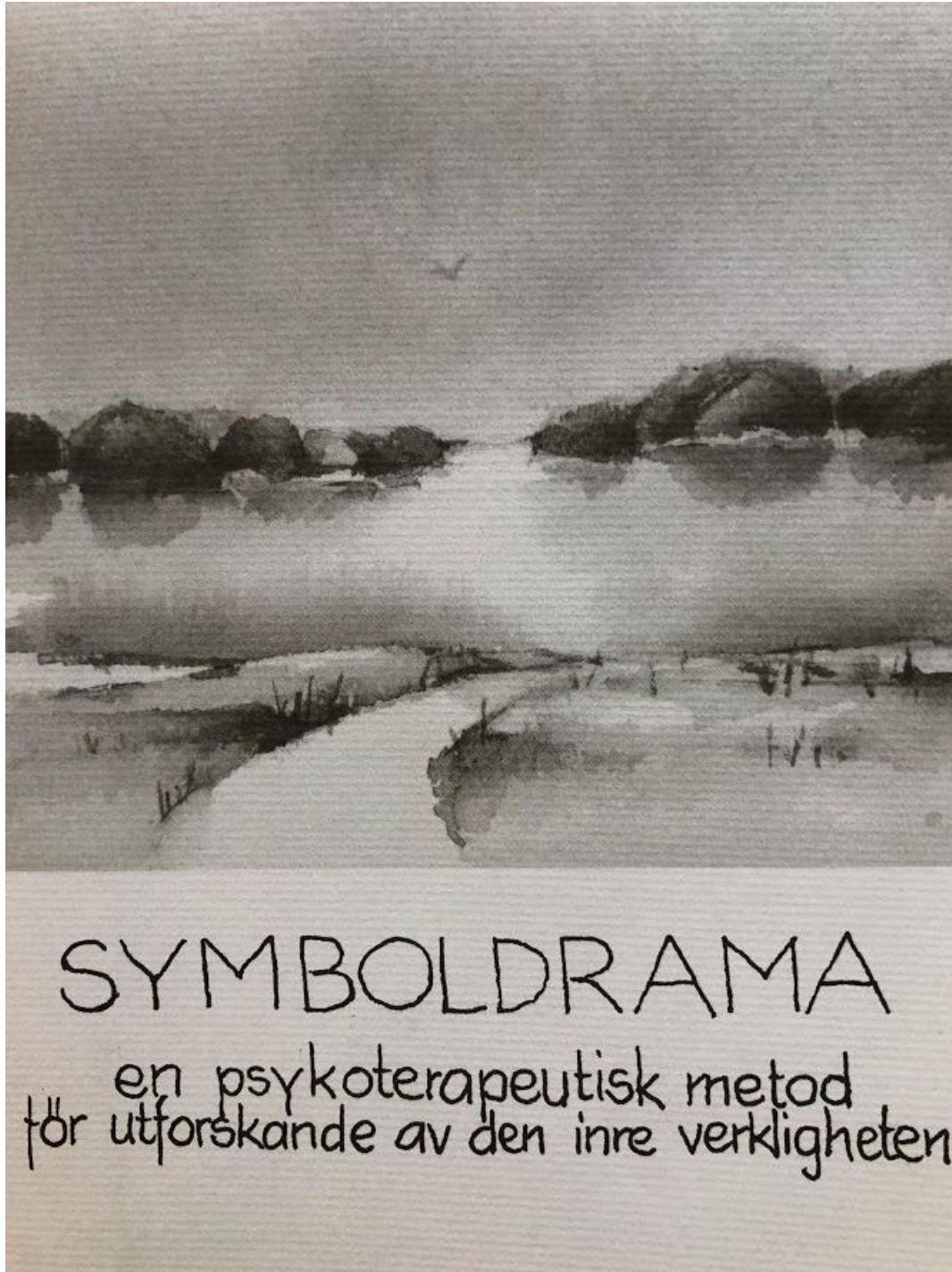

Symboldramaföreningen

Minnesvärt från 1977 - 2010 text Inger Ösby

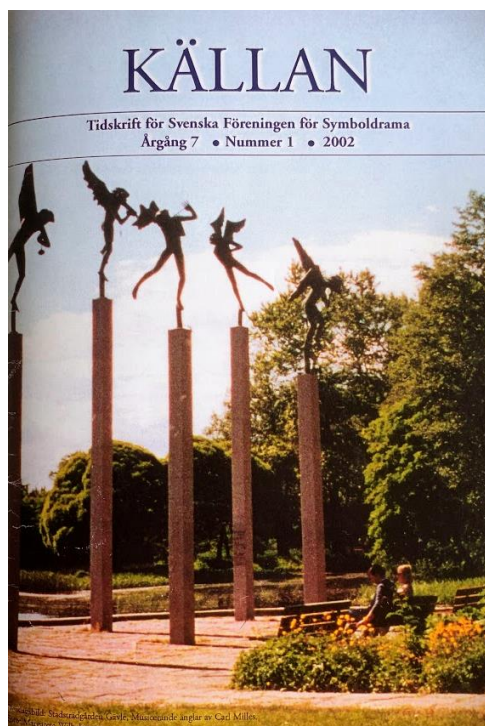
Inledning Inger Ösby

Jag heter Inger Ösby och är socionom och sedan 1987 leg psykoterapeut. Jag har varit medlem i Symboldrama föreningen sedan februari 1979. Det blev jag i och med att jag påbörjade min utbildning i symboldramametoden. Jag blev klar med utbildningen 1983 och invaldes i styrelsen 1984. Det blev 10 år i styrelsen och åren 1988 - 1994 som ordförande, därefter 10 år i föreningens utbildningsenhet 1994 – 2004.

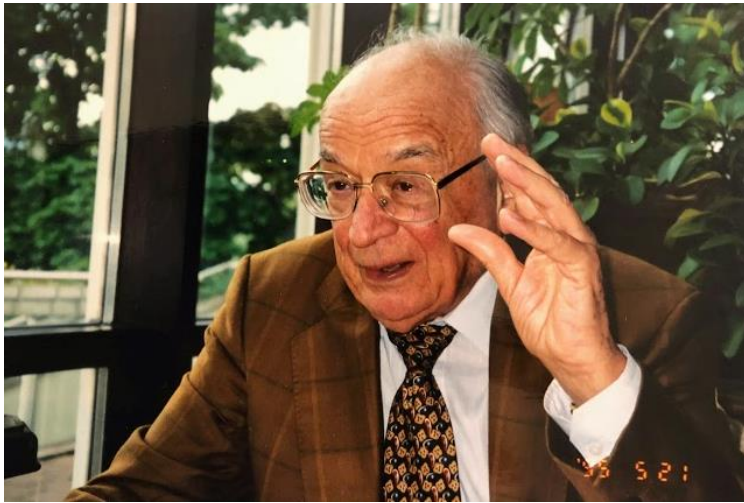
Bakgrund

Detta är ett tidsdokument med ett antal nedslag i Symboldramaföreningens historia. Det grundar sig på ett föredrag som jag hade i Andreaskyrkan på föreningens årsmöte 19 mars 2022. I samband med detta årsmöte blev Marta Cullberg Weston, Sigbritt Nordlund och jag hedersmedlemmar i föreningen. Jag har i många år sparat dokument från olika utbildningstillfällen och andra evenemang föreningen bjudit in till. Alla personer jag nämner har jag haft en personlig relation till, de flesta under lång tid, andra kortare, några känner jag bara till namnet. Som stöd för mitt minne, förutom alla dokument har jag ett antal ex av tidskriften "Källan". "Källan", årgång 7, nr 1 från 2002 har jag använt mig av mest. Den kom ut i samband med föreningens 25 - årsjubileum.

Tidskriften "Källan" startade 1996. Ett antal medlemmar i Källans redaktion har genom åren lagt ned stort arbete för att vår tidskrift skulle kunna ges ut. Medlemmar i Källans redaktion i kronologisk ordning har varit Eva Hjort, Carin Linder, Christina Strömmer Wilson, Karin Löfmark, Siv Wester, Berit Gezelius, Margareta Wilhelmsson, Ingrid Andersson och Kristina Westrup von Hofsten.(Källan 1997-2004)

För att ta det från början, fanns det en grupp personer i Linköping och Växjö som tidigt kom i kontakt med professor HansCarl Leuner och Symboldramametoden. Hädanefter kallar jag honom bara Leuner, för det var så vi alltid talade om honom.

Hans Carl Leuner 1995

Det första embryot till svenska symboldramaföreningen tillkom vid ett protokollfört möte 22 november 1975 i Linköping. Det var fyra läkare som träffades hos Sture Littorin, Hans Dahlström, Sven Karlsson och Åke Sellberg. De hade kommit i kontakt med symboldramametoden genom sitt deltagande i psykoterapikonferenser i Tyskland och vid Leuners besök i Sverige. Olika organisationsformer diskuterades, men gruppen stannade inför att bli "Arbetsgruppen för Symboldrama i Psykoterapi", liksom den tyska sammanslutningen som kallade sig "Arbeitsgemeinschaft". Det framgår av protokollet att olika personer vidtalats och var beredda att ingå i styrelsen. En styrelse bildades med följande personer: ordförande Sture Littorin, vice ordförande Sven Karlsson, sekreterare och kassör Kerstin Andersson, kurator och psykoterapeut vid St Sigfrieds sjukhus i Växjö, rådgivare i utbildningsfrågor Nils Lie, psykiatriker, rådgivare i forskningsfrågor Hans Dahlström, rådgivare i klinisk tillämpning Åke Sellberg. De första åren var föreningens ambitionsnivå att hålla seminarier och sprida metoden med den tyska utbildningsmodellens olika nivåer som grund. (Helmi Karlsson, tidigare styrelsemedlem först som sekreterare och sedan som ordförande i föreningen hade sparat detta protokoll)

Förutom ovanstående personer, som ingick i gruppen som reste till Lindau i Tyskland för att ta del av kurserna i symboldrama, deltog också Hanna Dahlgren, psykolog, Erich Franzke, överläkare och chef för psykoterapienheten på St Sigfrieds sjukhus i Växjö, Gudrun Jinton, psykolog och Marianne Hagbarth, psykolog.

Redan 1970 inbjöd Erich Franzke Leuner till St Sigfrieds sjukhus i Växjö, som ordnade och generöst bjöd på vidareutbildningar två gånger per år. Deltagare kom från hela landet till Växjö. Den första gången Leuner var med var temat: "Psykodrama och Symboldrama". Erich Franzke arbetade själv med psykodramametoden.

Leuner hade en nära medarbetare i Edda Klessman, barnläkare och psykoterapeut, som under hela sitt liv intresserade sig för och med stort engagemang tog del av symboldramametodens utveckling i Sverige. Hon ledde också under tre somrar (1977 – 1979) veckokurser för att utbilda den första gruppen terapeuter i symboldramametoden. Deltagare var bland andra Elsa Axelsson, psykoterapeut på St Lukasmottagningen i Stockholm, Allis Danielsson, barnpsykolog på Ericastiftelsen, Marianne Hagbarth, psykolog (anställd hos privatpraktiserande psykiatrikern Sven Karlsson), Gudrun Jinton, barnpsykolog och Ingrid Lundbäck, som också arbetade som psykoterapeut på St Lukasmottagningen i Stockholm. Dessa personer utgjorde tillsammans med Sture Littorin och Åke Sellberg den första generationen lärare i symboldramametoden i föreningens regi.

Föreningens grund

Föreningen grundades i februari 1977 i Sigtunastiftelsens lokaler och det första årsmötet hölls 8 oktober 1977 på Sigtuna Folkhögskola. Föreningen tog då namnet, "Svenska Föreningen för Symboldrama och Imaginativa Metoder i Psykoterapi". Leuner, som medverkat med ett seminarium var också med på det första årsmötet. 1980 släppte man det långa namnet och antog namnet "Svenska Föreningen för Symboldrama".

Föreningens första ordförande var dr Sture Littorin och sekreterare var Kerstin Anderson, socionom och psykoterapeut från Växjö. Hon efterträdde sedan Sture åren 1979 - 1988 som föreningens ordförande. Jag tog över stafettspinnen och var ordförande fram till våren 1994. Efter mig kom bland andra Helmi Karlsson, Eva Hjort, Margareta Wilhelmsson, Ann Ericsson, Britt Nauckhoff, Ulla Silkens, Marta Cullberg-Weston, Joakim Axelsson, Ann-Mari Bertilsson.

En viktig person under många år i föreningens historia var Kerstin Hultgren (1928 – 2013) på Stiftelsen Vårstavi, som var Paul Bjerres hem i Grödinge. Hon kom i kontakt med symboldramametoden redan 1974 på Rättviks Meditationscenter, där Sture Littorin hade en introduktionskurs i symboldrama. Kursen där var öppen för alla. Kerstin Hultgren, som var pedagog, insåg metodens kraft och att den behövde presenteras för psykoterapeuter. Hon föreslog för Sture Littorin att Stiftelsen Vårstavi skulle sköta administrationen och att Sture skulle börja leda kurserna och så blev det. De första introduktionskurserna hölls i januari och maj 1975 på Graninge Stiftsgård på Värmdö. Under 17 år höll Kerstin Hultgren i hela 60, två till tre - dagars kurser på olika nivåer innan den sammanhållna utbildningen startade 1990.

Min första kontakt med symboldramametoden var på en helt fristående workshop i imaginativa terapiformer i september 1978. Den leddes av psykolog Bengt-Göran Fasth från Göteborg, som just då skulle vara kursansvarig för en treårig utbildning i Klinisk Hypnos på Danderyds sjukhus, där överläkare i psykiatri Sture Arwidsson, som redan praktiserade hypnos, upplät lokaler för kursen.

När jag kom till den utbildningen hösten 1978, fick jag klart för mig att det fanns en symboldrama utbildning i symboldramaföreningens regi, vilket jag blev så glad av att höra. Det var symboldramametoden jag direkt tagit till mitt hjärta och känt att detta

var min typ av metod. Det fanns två personer på hypnosutbildningen som redan gått kurser i symboldramaföreningens regi, så jag fick god hjälp att haka på. Det kan nämnas att både Leuner och Edda Klessman hade engagerats på 1970-talet av Hypnosföreningen, när det gällde avsnitten om symboldrama. Efter att symboldrama föreningen kommit i gång med egna kurser och uttryckt önskan om att de skulle prioritera vår förening blev det så.

Jag deltog i min första kurs i symboldrama i februari 1979 på Sigtunastiftelsen och mitt första medlemsmöte i föreningen 12 maj 1979 på Stiftelsen Vårstavi. Andra kursen var i september 1979. Därefter fallseminarium i december 1979 med Leuner och Sture Littorin. Föreningen gav alltid kurser på olika nivåer, två gånger per år. De olika nivåerna var i sin tur uppdelade i grundnivån och den avancerade nivån. Det var ofta många deltagare. På den tiden fick de flesta deltagarna kurserna betalda av sina arbetsgivare. En särskild tidsmarkör var inlagda rökpauser.

Ibland lades det in ett extra fallseminarium. För att kunna fortsätta utbildningen till den avancerade nivån, krävdes två godkända falldragningar, där anamnes och några symboldrama sessioner redovisades detaljerat. Vi skrev alla protokoll från vår dialog med patienten under symboldramasessionen. På den avancerade nivåns falldragningar hade vi möjlighet att redovisa ytterligare fall med protokoll och bilder. Bilden var central samt respekten för patientens symbolik och tolkningsföretråde.

Utbildningen omfattade minst 30 kursdagar med 8 lektioner per dag. Behandling av 10 patienter med symboldramametoden, som redovisades i handledning. Minst 15 timmars egenterapi i symboldrama. För min del blev det 10 kurstillfällen på olika ställen, förutom Sigtuna stiftelsen, Stiftelsen Vårstavi, hos nunnorna i Mariannelund på Ekerö, Vårdinge Folkhögskola och Stiftsgården Stjärnholm. Jag blev klar med utbildningen 1983. Mina lärare var först Sture Littorin sedan Elsa Axelsson och Ingrid Lundbäck, som var två parhästar och som också var arbetskamrater på St Lukasmottagningen. Därefter Kerstin Andersson och Leuner. Min handledare under ett antal år var Åke Lundeberg, privatpraktiserande läkare och psykoterapeut. Han och hans hustru Marie-Claire Lundeberg, psykoterapeut och konstnär var ett par som också fanns med tidigt i föreningen och som på olika sätt aktivt tog del av föreningens arbete och generöst varit behjälpliga i styrelsearbete och andra uppgifter.

Föreningen har från allra första början erbjudit introduktionskurser på olika platser i landet. Det har blivit ett betydande antal genom åren. Syftet har varit att informera om metoden samt ge människor möjlighet att föreställa sig en inre bild och sedan måla den. Genom dessa kurser har psykoterapeuter, vårdpersonal av olika kategorier, lärare och administratörer med flera, erhållit kunskap om symboldrama. Genomgången introduktionskurs har varit ett krav för att söka föreningens utbildning.

Under 80-talet deltog jag vid tre kurshelger i gruppsymboldrama, som Åke Sellberg anordnade på sin praktik i Vadstena. Det var annorlunda och spännande att också fundera över bilder i grupp och hur grupprocessen utvecklades. Vi låg i en stjärnform på en mjuk heltäckningsmatta. Efter en inledande avslappningsinstruktion, presenterade gruppledaren ett motiv tex "ni kommer till en obebodd ö, undersök hur det ser ut där, lägg märke till vad som händer". Gruppen tog sig an uppgiften och

talade med varandra om vad som upplevdes i den inre föreställningen. Sedan målade gruppen tillsammans och därefter kom alla till tals om hur det varit för dem. Åke speglade också tillbaka hur han upplevt skeendet i gruppprocessen och gruppen kompletterade med egna tankar om gruppens process.

Värmlands läns Landsting anordnade under slutet av 1980 talet en "steg 1" utbildning i Kristinehamn. De hade på rekommendation av sin kursledare högskolelektor vid Sköndals Högskola, leg psykolog, symboldramaterapeut Inga-Lill Ringbom beslutat att ge kursdeltagarna 120 timmars gruppsymboldrama inom utbildningens ram. Jag blev tillfrågad om detta uppdrag, tackade ja och reste 30 gånger dit och hade en grupp på fm och en på em. Det var andra tider, då man prioriterade att erbjuda fortbildningsinsatser av olika slag till de anställda.

Symboldramametoden 1982

2 - 4 april 1982 kom Leuner för andra gången till St Siegfrieds sjukhus i Växjö, inbjuden av överläkare Erich Franzke. Denna gång ägnades utbildningsdagarna helt åt symboldramametoden. Det var föredrag av Leuner om "Nya linjer i Symboldrama", med särskild vikt på patientens målningar.

Edda Klessman talade om symboldrama med patienter med Anorexi. Åke Sellberg berättade om symboldrama i korttidsterapi och Erich Franzke föreläste om symboldrama och bilder.

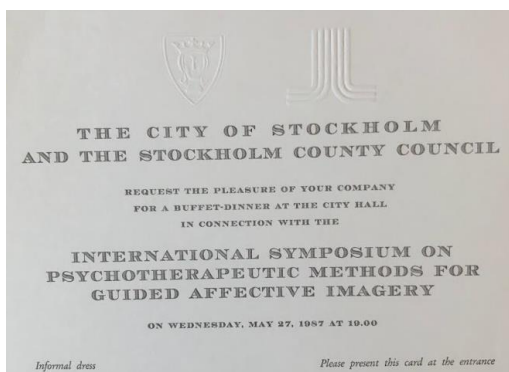
Därefter var det 10 timmar praktiska övningar i grupp. Det var 12 grupper, så gruppleddare förutom föreläsarna var Kerstin Andersson, Elsa Axelsson, Allis Danielsson, Marianne Jansson, senare Hagbarth, Gudrun Jinton, Sture Littorin, Ingrid Lundbäck, Åke Lundeberg. Dessa var som nämnts tidigare den första lärargruppen i föreningen. Jag tillhörde tillsammans med Eva Hjort, leg psykolog och leg psykoterapeut, Måns Linde, leg psykolog och leg psykoterapeut, Marie-Claire Lundeberg, leg psykoterapeut, den andra generationen lärare. Gruppen utökades under hand med Helmi Karlsson, socionom och symboldramaterapeut, Gun Mälhammar, leg psykolog och leg psykoterapeut, Gullvi Sandin, leg psykolog och leg psykoterapeut, Ewa Sjöberg Jonzén, socionom och leg psykoterapeut, Ann Magnusson, socionom och leg psykoterapeut, Rose Eklund Eenfeldt, socionom och leg psykoterapeut, Margareta Wilhelmsson, leg psykolog och leg psykoterapeut, Doris Nilsson, leg psykolog och leg psykoterapeut, Gunvor Nordin, socionom och leg psykoterapeut, Margareta Gullberg, leg psykolog och leg psykoterapeut, Karin Egberg Thyme, leg psykoterapeut.

Internationellt Symposium 1987

1987 var ett viktigt år i föreningens historia. Vi svenskar var så stolta över att bli tillfrågade om att ha Internationellt Symposium 27 - 29 maj 1987. Temat var "Symbolen som kraftkälla för psykisk hälsa och utveckling". Vi anlät Hotell Foresta på Lidingö. Kerstin Andersson var då ordförande i föreningen och ledde entusiastiskt vårt arbete inför detta uppdrag. Jag var vice ordförande.

Vi var 154 personer på deltagarlistan, folk från hela landet samt från Tyskland, Österrike, Schweiz, Danmark, Island och USA. Det blev intressanta föredrag och workshops. Vi fick lyssna till bland andra professor, dr Montague Ullman från USA, som utvecklat en strukturerad metod att arbeta med drömmar i grupp. Läkaren och psykoterapeuten Jörg Roth från Schweiz, talade om depression och symboldrama och läkaren och psykoterapeuten Hannelore Eibach om terapi vid den sista gränsen, terapi med döende. Hannelore Eibach, ledde oss också i meditativ dans på morgnarna kl. 8.00.

Styrelsen hade lyckats få Stadshuset att ställa upp, så vi var inbjudna till buffé i Gyllne Salen 27 maj. Vi ordnade med båttur från Hotel Foresta till Stadshuskajen. Den generösa mottagning som Stockholms stad bjöd oss på, var oförglömlig och alla var imponerade av vårt vackra Stadshus.

Kerstin Hultgren på Vårstavi höll i anmälningar mm och vi i styrelsen med Kerstin Andersson som engagerad och lösningsinriktad ordförande samt ett antal medlemmar i föreningen, arbetade med att få hela arrangemanget att fungera och få folk att känna sig välkomna och bekväma. Vid utvärderingen konstaterade vi att det fungerat väl och att vi hade anledning att känna oss nöjda. Ekonomiskt var det också en framgång. Jag hittade vår preliminära ekonomiska redovisning, som så vitt jag minns stod sig. Inkomsten blev 274 494 kr och utgiften 237 272 kr. Överskottet blev 37 221 kr. Det var mycket pengar på den tiden.

Bok "Symboldrama" på svenska

"Symboldrama boken" kom ut på svenska 1984. En arbetsgrupp från föreningen hade åtagit sig att vara fackgranskare, framför allt Kerstin Andersson hade en ledande roll i denna grupp. Till grund för detta arbete låg Leuners stora lärobok "Lehrbuch des Katathymen Bilderlebens", om de tre nivåerna Grundstufe, Mittelstufe och Oberstufe. Den kom först ut 1970 och därefter 1982.

Omarbetades sedan 1985 och 1994. (Verlag Hans Huber, Bern) I den svenska versionen talar vi om två nivåer, grundnivån och den avancerade nivån.

I maj 1989 var det internationell kongress i Wien. Jag som då var ordförande i föreningen deltog som svenska föreningens representant tillsammans med min man Urban Ösby, Kerstin Andersson samt Rune och Marianne Hagbarth. Vi var drygt 400 deltagare. Det var nästan svårt att ta in att det fanns så många personer samlade med symboldramametoden i fokus.

Leuner på besök

I september 1990 kom Leuner till Stockholm en helg. Den huvudsakliga anledningen var att Marianne Hagbarth kommit med sin sammanfattande översättning av avsnittet "Mittelstufe" från Leuners grundbok. Hon hade fått ett stipendium från föreningen som startbidrag för att utföra detta arbete. Första dagen träffade lärargruppen Leuner på Stiftelsen Vårstavi i Grödinge. Temat var "överföring och motöverföring vid symboldramaterapi på mittelstufenivån", dvs den avancerade nivån i vårt språkbruk. Dagen därpå var vi i Adolf Fredriks kyrkas församlingshem i centrala Stockholm och hade en kursdag för medlemmarna, där vi i 5 grupper med 8 - 9 deltagare tog oss an frågeställningar gällande den avancerade nivån och särskilt begreppen "durchleben" och "durchleiden". Denna helg är ett så levande minne med en karismatisk Leuner som spred värme och uppmuntran till oss. Vi var flera som upplevde att han kände sig bekväm med oss svenskar. Här var vi friare i förhållande till honom jämfört med hur flera av oss uppfattat hans särställning i Tyskland. Vi sade naturligtvis till honom, vilket jag inte tror många gjorde i Tyskland. (Deltagarlista i appendix)

6:e Internationella Kongressen i symboldrama" maj 1992

Föreningens andra stora internationella satsning var "6:e Internationella Kongressen i symboldrama" 21 - 23 maj 1992 på Hotel Foresta, Lidingö. Vi valde Hotel Foresta igen eftersom vi varit så nöjda med dem tidigare och det skulle underlätta för de europeiska deltagarna att hitta tillbaka dit. Temat var "Intuition och Fantasi, som verktyg i den psykoterapeutiska processen." Denna gång var jag ordförande i föreningen och följaktligen också ordförande på kongressen. Vi hade glädjen att välkomna 166 deltagare, varav 25 från Tyskland, 5 från Holland, 4 från Schweiz, 3 från Österrike, 1 från Israel, sammanlagt 38 personer från andra länder. Det var ett omfattande arbete som styrelsen och ett antal medlemmar även denna gång åtog sig. Dels för att få hela programmet att gå ihop på ett fungerande sätt dels för att ha koll på ekonom. Inför detta evenemang tog vi även hjälp av en konsultfirma gällande arrangemang, med bland annat lite mer påkostat programhäfte, simultantolkning, schemaläggning osv.

Vi hade ett program med många intressanta teman och stor spännvidd. Leuner talade om "Nya terapeutiska ansatser i symboldrama", Edda Klessman om "Det imaginära huset. En spegel för mänsklig erfarenhet och utveckling", Marianne Hagbarth om "Intuition och självläkning i symboldrama – reflektioner belysta med några kliniska exempel", Hannelore Eibach om "Läkekraften i ormsymboliken, en symboldramaspecifik kreativitet. Exempel från en cancersjuk patient", Manfred Rust om "Den kathartiska symbolen och arbetet med psykotiska patienter", bara för att

nämna några punkter ur vårt digra program, sammanlagt 7 föredrag och 21 olika workshops på tyska, engelska och 7 på svenska. Två symboldramamotiv lyftes särskilt fram av Kerstin Anderson, "Källan"- källan till vår kreativitet" och Åke Sellberg, "Barn i symboldrama". (Se appendix)

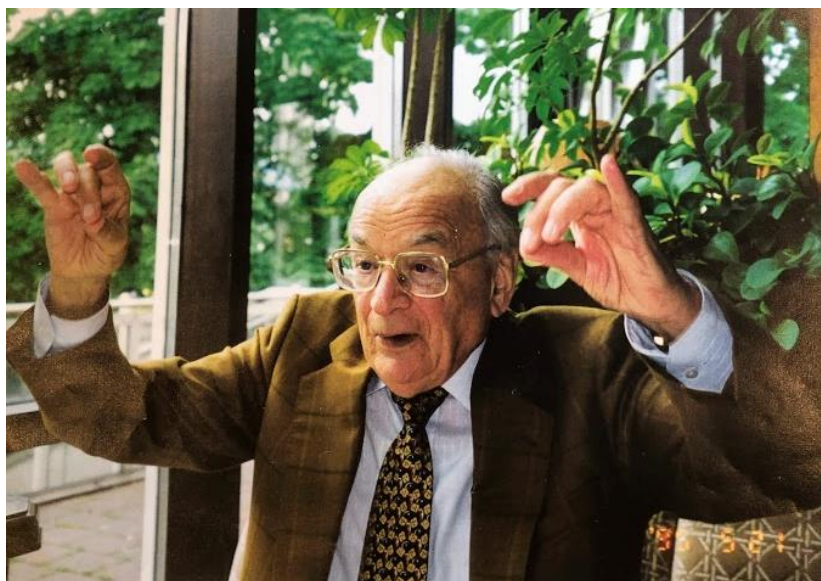
Jag minns också denna kongress som en betydande framgång för den svenska föreningen och ett litet överskott i kassan blev det. Den tyska föreningen framförde via Leuner ett särskilt tack till oss. Vädret hade också varit på vår sida. Det var 30 grader varmt i Stockholm och fruktträden blommade intensivt denna helg.

Marta Cullberg Weston hade ett intressant samtal med Leuner under en båttur ut i skärgården om bland annat hans bakgrund. Jag citerar från ett utkast till en artikel om kongressen som hon skrev. "Han berättar att han som 10-åring byggde en kortvågssändare och satt och lyssnade, fascinerad på meddelanden från olika delar av världen. Han lärde sig att det händer saker inuti, som vi inte kan se, men som är mycket påtagliga. Om vi bara lyssnar noga kan vi dessutom upptäcka ett system... Sedan dess har han lyssnat lika intensivt till människors berättelser om sina inre världar och systematiserat detta i en mycket användbar terapeutisk teknik". Det framkom också att han intresserade sig mycket för Jung och hans symbollära och att han gått i jungiansk läroanalys. (Se hela Martas utkast till artikel i appendix)

1992 var nog ett toppår gällande antalet medlemmar. Enligt ett medlemsregister upprättat i januari 1992 som jag har, var vi då 225 medlemmar och av dessa hade 81 medlemmar föreningens kompetensbevis.

7:e internationella kongressen maj 1995

Den 7:e internationella kongressen 20 - 21 maj 1995 var i Würzburg i Tyskland med temat "Imagination in der Psychotherapie". Vi var 17 personer från Sverige, som deltog i den. Gudrun Jinton och jag hade en workshop på svenska, "Vildmark och sagomotiv i symboldrama". Motivet "Vildmarken" hade vuxit fram inom mig och jag ville utveckla och undersöka det motivet. Gudrun hade som barnpsykolog ofta arbetat med sagomotiv. Vi fortsatte att öva motiven med vår grupp på våra hotellrum.

(Se appendix)

Under denna kongress träffade Gudrun Jinton och jag Leuner för en intervju. Gudrun höll i hela intervjun på tyska. Jag lyssnade och fotograferade. Efter mötet med Leuner var vi bägge övertygade om att det antagligen var sista gången vi såg honom. Jag tror att han också kände så med sin sviktande hälsa. Det blev ett innerligt farväl, ett starkt och levande minne.

Leuner dog året därpå i juni 1996. Han var född 1919 och blev 77 år. Begravningen i Göttingen var den 1 juli, mitt i semestertider, så det fanns inte någon som hade möjlighet att närvara då. Vi skickade blommor och en sista hälsning.

I ovanstående intervju tog han åter upp det som kom fram i Martas samtal om intresset för radiovågor och det hemlighetsfulla som han upplevde med dem, att de gick över hela jordklotet. Om man bara byggt en riktig mottagare var det möjligt att fånga upp budskap från hela världen. Han gjorde kopplingen till psykiatrin och tyckte det var dumt att psykiatrikerna var så ytliga och inte förstod att det fanns något att lyssna in. Han ville hitta ett instrument att lyssna in patienterna. Han valde imaginerandet. Där kom hans kortvågor tillbaka som han uttryckte saken.

Han berättade också att han som medicinstudent var placerad i Münster som sjukvårdare under kriget. Där fick han tid över att läsa och studerade både Freud och Jung. Han trodde att de djuppsykologiska studierna där lade grunden till symboldramametoden. (Se hela intervjun i appendix)

Utveckling av utbildningen

På utbildningssidan hade det under senare delen av 80-talet vuxit fram ett behov av att utveckla utbildningen. Det hade ju fungerat så att man sökte till 8 olika utbildningskurser, som hela tiden återkom med jämna mellanrum. För att gå kurs 5 och 6 krävdes två godkända provfall, påbörjad eller avtalad egenterapi samt avtal med av föreningen godkänd handledare. Vi hade då också läst Leuners grundbok "Symboldrama". Förutom den fanns ingen fastslagen litteratur. För att gå kurs 7 och 8 krävdes att terapin också påbörjats samt deltagande i processhandledning minst ett år. Detta system innebar utbildningsgrupper med olika utbildningskandidater hela tiden. För att undvika detta, kom en del personer överens om att söka till samma kurser, för att kunna delta i utbildningen tillsammans. Det kan nämnas att det också fanns en grupp i Kalmar som engagerade föreningens lärare och genomförde utbildningen med fasta deltagare.

Olika tidsepoker har olika syn på hur utbildning ska bedrivas. Psykoterapiutredningen och kraven på "steg 1" och "steg 2" utbildning höjde ambitionsnivån generellt för olika typer av psykoterapeutiska methodspecialiseringar. För många andra och för mig var det särskilt viktigt att det kopplades relevant litteratur till föreningens utbildning, särskilt eftersom vi genomgått krävande utbildningar på vägen mot yrket som psykoterapeut. Jag gick den "statliga" utbildningen på Karolinska Institutet, som ledde fram till Psykoterapeutexamen och var också lärare på halvtid på Socialhögskolan. Jag ingick i en grupp med bland annat Eva Hjort, leg psykolog och leg psykoterapeut,

Helmi Karlsson, socionom och symboldramaterapeut, Gun Mälhammar, leg psykolog och leg psykoterapeut, Gullvi Sandin leg psykolog och leg psykoterapeut. Vi arbetade på att få fram en utbildning med sammanhållna grupper, där även gruppens process skulle kunna användas och undersökas samt att gruppdeltagarna skulle kunna mötas utanför kurserna för att ta sig an litteraturfrågor och det skriftliga arbete som utgjorde avslutningen på utbildningen.

I mars 1990 startades de två första grupperna på Stiftsgården Stjärnholm, där föreningen sedan mitten på 80-talet haft sina kurser. Jag och Eva Hjort, var kursansvariga för varsin grupp. Vi avslutade deras utbildning i Toscana i september 1993. Två

kursdeltagare hade särskilda kontakter i Toscana. Med deras och andras hjälp hyrdes en buss med två chaufförer och en osannolikt gammal och charmig lantegendom i Casole D'Elsa i Siendistriktet. Vi var där en vecka och kunde emellanåt åka på utflykter med vår buss bland annat till Siena. Vår "kursgård" låg på en kulle och landskapet bestod av andra mindre berg och dalar med milsvid utsikt åt olika håll, andlöst vackert var det i solnedgången och de spröda klockorna från klocktornen från de olika höjderna runt omkring hördes över nejden. Jag glömmer det aldrig.

1994 bildades en särskild utbildningsenhet med en egen budget. Ett skriftligt avtal upprättades mellan styrelsen och utbildningsenheten, där utbildningsuppdraget tydligt preciserades och skulle redovisas i en skriftlig verksamhetsberättelse till föreningens årsmöte. Det skedde första gången vid årsmötet 1995. Det hade tidigare tagit alltför stor plats i styrelsearbetet att avhandla alla utbildningsfrågor, därför blev detta en naturlig organisationsutveckling. Det var Eva Hjort, Gudrun Jinton och jag, som ingick i den första gruppen, från 1999 var det Helmi Karlsson, Gun Mälhammar och jag. Helmi Karlsson och jag lämnade 2004. Nya medlemmar blev Gullvi Sandin och Eva Sjöberg-Jonzen. Gun Mälhammar blev huvudadministratör och ansvarig för alla telefonförfrågningar och ett antal andra kontakter rörande utbildningen.

Mitt sista uppdrag som kursansvarig var tillsammans med Gun Mälhammar för Kurs - 07, som avslutades i oktober 2010 i kapellet på Stjärnholm med diplomering, tal och diktläsning. Senare bubbel och festmiddag. Vi träffade sedan denna grupp för fortbildning en gång per år fram till hösten 2019, sammanlagt 8 tillfällen, som blev 160 timmars rik gemenskap.

Gun Mälhammar och jag har också haft glädjen att i maj 2005 åka en vecka till klostret Farfa utanför Rom och i april 2007, två dagar till Lidafors med kurs-02 för fortbildningskurser i symboldrama. Temat vid första resan var "Det professionella

självet – existentiella frågeställningar” och vid andra tillfället ”Terapeutens professionella utveckling i vidare bemärkelse - tankar reflektioner.”

Även en annan utbildningsgrupp kurs-05, som önskade fortbildning har jag haft möjlighet att träffa från oktober 2009 till augusti 2015, sammanlagt nio kurstillfällen. Följande teman, som vi arbetade med, speglar en del av vad som var aktuellt inom det psykodynamiska fältet dessa år: symboldrama – psykosomatik, -existentiella frågor, -det professionella självet, -anknytningsteori, -förändringsprocesser, -självutvecklingsteori, -teori om mentaliseringsprocesser, -teori om differentiering-närhet-autonomi. Dessa teman utforskades genom arbete med symboldrama, individuellt i grupp, i konstellationen patient - terapeut och i gruppsymboldrama. Alla tillfällen har avslutats med en processgenomgång av varje deltagares symboldramamotiv och målningar. Gns och mina gemensamma kurser har i stort sett följt samma mall. Minnena från ovanstående grupper och från ett antal andra utbildningstillfällen skimrar och hör till de inre skatterna.

Den sista kursen med 1990 års utbildningsform var kurs -09 som avslutades hösten 2012. Jag träffade dem på delkurs 6 i mars 2012.

Sammanlagt genomfördes 1990-2012 11 fullständiga kursprogram, varav ett som startade 1998 i Göteborg med huvudsakligen utbildningskandidater från Sankt Lukasmottagningar där. De hade beställt utbildningen av föreningen. Eva Hjort och Helmi Karlsson var huvudansvariga lärare på detta utbildningsuppdrag.

Gullvi Sandin skrev i mars 2000 på föreningens uppdrag till Psykologförbundets kliniska utskott och anhöll om att utbildningen i symboldrama skulle kunna utgöra grund för erhållande av behörighet som klinisk specialist för legitimerade psykologer. Detta beviljades senare av Psykologförbundets Specialistråd under förutsättning att ett skriftligt arbete inom utbildningen som motsvarade kraven för det vetenskapliga arbetet inom specialistordningen godkännts.

Fortbildningsdagar för föreningens utbildningsterapeuter, handledare och lärare har av tradition erbjudits från det att föreningen startade sina utbildningar. Jag minns särskilt drömgruppsdagar med prof. Montague Ullman från USA, så spännande och berikande.

I november 2008 anordnades även en lärarutbildningsdag i Norrtälje, som Helmi Karlsson och jag höll i. Den innehöll ett antal uppgifter som ingick i lärarrollen på Stjärnholm, förutom det rent administrativa som hade med kursgården att göra, behövde läraren vara uppmärksam på ramar och struktur, inta ett psykologiskt och pedagogiskt förhållningssätt gentemot utbildningsgruppen. Att vara lärare i symboldrama innebar att hålla fokus på terapeut och patient samtidigt och försöka hjälpa terapeuten att öva på, stanna upp i och fördjupa samspelet under de olika faserna i en symboldramasession. Därtill kom också det övande parets målade bilder, terapeutens och patientens, att respektfullt ta till sig och nyfiket utforska.

Föreningen genomförde också 1994 – 95 en gruppsymboldramautbildning, som omfattade tre terminer. Det hade sedan länge funnits ett intresse och önskan bland medlemmarna om detta och förslag på utbildningsplan med 9 kursdeltagare presenterades på årsmötet 1993. Jag blev kursansvarig för denna utbildning.

Upplägget var att träffas vid 15 tillfällen, tre heldagar teori, en per termin och 12 halvdagars gruppsymboldramatillfällen, fyra per termin. Efter själva gruppsymboldramat följde gemensam målning, genomgång av dramat samt gruppanalytisk spegling av processen av gruppanalytiker, leg psykolog, leg psykoterapeut Hanna Danefjäll. Lärare i gruppteori var leg psykoterapeut Inge Widlund. Bägge dessa personer var aktiva i Föreningen för gruppsykoterapi i Stockholm. Deltagarna gick ihop och producerade fyra, spännande skriftliga arbeten. (Se appendix)

Stipendiet "Leuners Minne"

"Leuners Minne" instiftades på årsmötet 1997 för att hedra den bortgångne Leuner och hans gärning. Syftet med stipendiet var att stimulera föreningens medlemmar att dokumentera metoden genom att "-belysa och utveckla olika aspekter av symboldrama ur teoretisk eller praktisk – klinisk synvinkel, -bidra med teori och/eller metodutveckling samt forskning av olika aspekter av metoden och dess användningsområden"

Stipendiet Leuners Minne gick 1997 till Doris Nilsson, leg psykolog, leg psykoterapeut. Syftet var att hon skulle kunna använda det för att forska vidare och sprida kunskap om symboldramametoden i relation till trauma, dissociation och sexuella övergrepp. Hon höll föredrag på 8:e Internationella kongressen i Symboldrama i Thun, Schweiz i juni 1998 och hade sällskap där av Eva Hjort, Marianne Hagbarh, Gudrun Jinton och Åke Sellberg. Eva Hjorts tankar från kongressen och Doris Nilssons tack och hur stipendiet hjälpte henne att gå vidare finns att läsa i Källan, årgång 3, nr 2 1998.

20-årsjubileum okt 1997

20-årsjubileet firade föreningen på Scantic Hotel i Stockholm 11 - 12 oktober 1997 med temat "Psykosomatik och Symboldrama". Eva Hjort var då ordförande och huvudtalare var dr Eberhard Wilke, som talade om symboldrama i psykosomatisk medicin. Han hade tillsammans med Leuner skrivit en bok om symboldrama och psykosomatik, (Springer Verlag, Berlin) som vi fått förlagets tillstånd att göra en sammanfattning av i föreningens "Skriftserie nr 2 1997" "Symboldrama" och som gavs ut i samband med 20-årsjubilet. Wilke hade nu efterträtt Leuner som ordförande i internationella föreningen för symboldrama AGKB. Han var chefsläkare vid Curtiuskliniken i Malente utanför Hamburg, där olika typer av psykoterapeutiska behandlingar och fysioterapi fanns att tillgå. Det ingick i den tyska sjukvårdsförsäkringen att vid behov få del av dessa behandlings och rehabiliteringsinsatser.

Barnläkaren och psykoterapeuten Edda Klessman, som skrivit flera böcker om symboldrama på tyska var en annan av föredragshållarna på jubileet. Även en del av hennes arbeten sammanfattades i "Skriftserie nr 1,1997", "Ett drama på familjescenen" och "Symboldrama vid anorexi: en integration av individual - och

familjeterapi.” Andra föreläsare var också Kerstin Andersson, Erich Franzke, Mariann Hagbarth, Marie-Claire Lundeberg och Solveig Nilsson. Åtta olika workshops erbjöds också. Föreningen hade fått ihop ett imponerande programutbud med föreläsningar och workshops. (Se appendix)

Studiebesök Curtiuskliniken i Malente

Lärare och styrelsemedlemmar inbjöds av Eberhard Wilke att 28 - 30 augusti 1998 komma på studiebesök till Curtiuskliniken i Malente, som låg strax utanför Hamburg. Vi blev mycket väl mottagna, även Edda Klessman var med oss. Förutom att ta del av klinikens olika behandlingar, uppbyggnad och hållande struktur, arbetade vi med egna frågor gällande symboldramautbildningen, delvis genom att vi fick pröva en kombination av musikterapi och symboldrama. (Källan, årgång 3, nummer 2, 1998)

Leunerdagarna 1998

Första "Leunerdagarna" 17 - 18 oktober 1998 genomfördes också på Scantic Hotel vid Slussen och inleddes av ordförande Eva Hjort. Första dagens tema var symboldrama och forskning med Dan Stiwne, docent och leg psykoterapeut som huvudtalare samt gruppdiskussioner och panelsamtal.

Andra dagens fokus var symboldrama och behandling av anorexi – bulemi med två föredrag av föreningens medlemmar Kerstin Marklund, socionom och leg psykoterapeut som talade om "Är symboldramaterapi verkningsfull vid behandling av anorexi?" och Yvonne Lindgren, överläkare inom PBU, som berättade om symboldramasessioner med anorexi – bulemi-patienter. Föreningen hade till detta sammanhang givit ut "Skriftserie nr 2, 1998. Vägar och villovägar i symboldrama." Detta var ursprungligen ett föredrag som Edda Klessman hållit vid 7:e Internationella Symboldramakongressen i Würzburg i maj 1995. Hon och hennes man Horst-Alfred Klessman, som också var läkare och psykoterapeut kom 1999 ut med en bok på svenska "Heligt fasta – hejdlöst frossa." De arbetade tillsammans med anorexi-patienter och deras familjer på den gemensamma mottagningen. (Se appendix)

Stipendiet Leuners Minne 1999

Stipendiet Leuners Minne 1999 tilldelades gruppen Margot Axelsson, Marta Cullberg-Weston, Margaretha Gullberg, Sonja Levander, Birgitta Löwegren-Almqvist och

Hillevi Österberg. De hade ett projekt med namnet "Tema – Tanke – Process. Tematikens roll i processen vid symboldrama." Eftersom Leunerdagarna 1999 fick ställas in på grund av för få anmälningar, fick gruppen sitt stipendium på styrelsemötet i december. Gruppen reste tillsammans till Kreta för att ta sig an detta arbete, som sedan presenterades i en artikel i Källan, årgång 5, nr 1, 2000.

1999 i september reste också kurs -95 på fortbildningskurs till Kreta med mig och Eva Hjort som kursledare. Kursens tema var psykosomatik och symboldrama. Ett av motiven vi arbetade med var "Föreställ dig ditt hjärta" ett starkt och på olika sätt genomgripande motiv. I artikeln "Vi förverkligade vår dröm" i Källan, årgång 4, nr 1 finns det nedskrivna minnen från denna resa.

Leunerdagarna oktober 2000

Leunerdagarna 14 – 15 oktober 2000 var temat "Inre bilder och symbolisering". Marta Cullberg-Weston, leg psykolog och psykoanalytiker talade om bilden som kungsväg till det inre med utgångspunkt från sin nyligen utkomna bok "En dörr till ditt inre". Owe Wikström, professor i religionspsykologi vid Uppsala universitet, präst, psykolog och leg psykoterapeut talade om "Symbolisering och inre bilder vid existentiella frågor." Lena Larsson, leg psykolog, leg psykoterapeut och GIM – terapeut (Guided Imagery and Music), föreläste utifrån titeln "Bortom tid och rum." Birgitta Löwendahl, bildterapeut, konstnär och leg psykoterapeut talade om "Form och ande. Förändring och tillblivelse i den psykoterapeutiska processen." Hon lyfte fram ett citat som möjligen härstammar från Leuner. Vi som arbetar med symboldrama kan ta det till våra hjärtan varifrån det än kommer, "Det inre skådandet är den högsta formen av varseblivning." I Källan, årgång 5, nr 2, 2000 finns en sammanfattning från dessa dagar av Siv Wester och foton av Margareta Wilhelmsson.

En vetenskaplig utvärdering av Symboldrama enligt Leuner publicerades i serien Psykoterapi: Forskning och Utveckling Nr 14, 2000, Stockholms läns landsting. Professor Rolf Sandell ledde ett forskarlag vid Psykoterapiinstitutet i Stockholm, som hade undersökt hur 316 terapeuters utbildning och yrkeserfarenhet påverkade behandlingsutfallet vid psykoterapi. Det var 756 personer som deltog i patientgruppen. I den undersökningen visade det sig att terapeuter med vidareutbildning i Symboldrama enligt Leuner hade signifikant bättre resultat än de som använt övriga undersökta terapimetoder. (Se appendix)

Leunerdagarna oktober 2001

Leunerdagarna 13 - 14 oktober 2001 gick också av stapeln på Scantic Hotel, Margareta Wilhelmsson, leg psykolog och leg psykoterapeut från Gävle var då föreningens ordförande och temat var "Kris och Trauma". Fyra föreläsningar presenterades, två läkare som hade annan ingång i problematiken än symboldrama och två av föreningens medlemmar som arbetade med symboldrama. Nils-Gustaf Eriksson, leg läkare och leg psykoterapeut talade om "Peritraumatisk dissociation –

teori och behandling” och Björn Ogeus, leg läkare om ”Bearbetande samtal med hjälp av ögonrörelser”, Helena Bering, leg. psykolog och leg psykoterapeut talade om ”Symboldrama med intagna i fängelser – traumatiserade av barndoms – krigs – och tortyrupplevelser” och Marianne Hagbarth, leg psykolog och leg psykoterapeut om ”När livet brister – symboldrama som en väg till helande.”

Stipendiet ”Leuners minne” gick till Sture Nyman, leg psykoterapeut för sitt arbete med symboldrama i kombination med akupunktur.

I Källan, årgång 6, nummer 2, 2001 finns alla föredragen återgivna.

25 – årsjubileum, oktober 2002

Föreningens 25 - årsjubileum 4 - 5 oktober 2002 firades på Van der Nootska Palatset, Stockholm och temat var ”Existentiella frågor.” Tre föreläsningar och fyra workshops fanns på programmet. Gullvi Sandin leg psykolog, leg psykoterapeut och psykoanalytiker inledde med ”Bilderna – att visa sig i eller som gömställe.” Dag två lyssnade vi på Gunilla Löf – Edberg, sjukhuspräst ”Existentiella frågor rit och själavård” och Dan Stiwne, leg psykolog och docent vid Linköpings universitet som talade om ”Existentiell psykoterapi, bakgrund och tillämpningar.” Eftermiddagen första dagen fanns fyra olika workshops att välja mellan, ”Symboldrama – hjälp i en sorgprocess,” Gudrun Jinton, leg psykolog och symboldramaterapeut, ”Kreativitet som utvidgar livsrummet under en utmätt tid” Helmi Karlsson, socionom och symboldramaterapeut, ”Vem är jag? sa grodan,” filosofisk översikt av begreppet självförverkligande. Åke Sellberg, psykiatriker och symboldramaterapeut och ”Symboldramaterapi med fokus på existentiell ångest,” Inger Ösby socionom och leg psykoterapeut.

Jubileumsmiddag intogs på fredagskvällen och fin samvaro följde, där många gamla minnen delades.

Med anledning av att föreningen fyllt 25 år och intresset för att fortsätta utforska existentiella teman på avancerad nivå framkommit, erbjöds en veckoslutskurs för föreningens terapeuter 29 - 30 mars 2003 på Stiftsgården Stjärnholm med mig och Helmi Karlsson som kursledare. Vi fick 10 personer var i våra grupper. Jag minns denna helg av fördjupning i metoden och möjlighet till att ställa viktiga frågor till sig själv som terapeut gällande den egna utvecklingen och de egna yrkesmässiga behoven, som så påfyllande av energi och kreativitet för oss alla. (Se appendix)

Seminarie serie i korttidspsykoterapi med symboldrama 2005

Föreningen anordnade en seminarie serie om totalt 24 timmar fördelade på tre tillfällen från januari till april 2005 i ”Korttidspsykoterapi med symboldrama”. Seminarieledare var Rose Eklund och Gun Mälhammar, bägge legitimerade psykoterapeuter, lärare och handledare i symboldrama. Vi var åtta deltagare som fick ta del av deras kunskaper och erfarenheter. De lyfte också fram de då välkända teoretikerna Mann, Malan, Davenloo och Wohlberg och vad de betonade som

speciellt i korttidsterapitekniken. Vi fick förslag på motiv och hur vi skulle kunna lägga upp de tio gångerna med patienter. (Se appendix).

Psykoterapimässor

Sveriges och enligt Källans redaktör Berit Gezelius också världens första psykoterapimässa anordnades i Stockholm 18 – 20 maj 2000. Initiativtagare var Riksföreningen Psykoterapicentrums ordförande Ulla Grebo som tillsammans med RPC och Psykoterapiinstitutet höll i trådarna. I tre dagar presenterades ett stort utbud av föreläsningar och utställningar av allehanda slag. Symboldramaföreningen medverkade med fem föredrag, förutom mitt eget, var det Marie-Claire Lundeberg, Ann Magnusson, Solveig Nielsen och Sture Nyman som var föreläsare. Medhjälpare i vår monter var också Margaretha Gullberg, Eva Hjort, Gudrun Jinton, Berit Marcus, Gun Mälhammar, Siv Wester och Margareta Wilhelmsson. (Källan, årgång 6, Nr 1, 2001)

På Psykoterapimässan 30 maj – 1 juni 2002 på Münchenbryggeriet i Stockholm deltog föreningen med en monterplats, som var mycket välbesökt samt bidrog med föreläsare bland andra Eva Hjort "Symboldrama – en metod med oväntade utmaningar för terapeuten" och Doris Nilsson "Symboldrama efter sexuella övergrepp, PTSD och dissociation" Talare i "speakers corner" var Gudrun Jinton, Margareta Lalander, Gun Mälhammar och Marianne Warginger. För arbetet i vår monter stod Margareta Wilhelmsson, Siv Wester och Birgitta Ziemke. Det är skrivet om detta i Källan årgång 7, Nr1, 2002.

Psykoterapimässan 10 - 12 april 2008 hade nu vuxit till ett stort evenemang och gick av stapeln på Stockholmsmässan i Älvsjö. Bara programmet i A4 format var på 47 sidor. Vilket otroligt rikt utbud!

Psykoterapiforskning lyftes fram och från föreningens sida var det Doris Nilsson som visade via kvalitativ metodik att symboldrama är en bra metod vid behandling av PTSD och dissociation och Karin Hemlin Bjekehag via kvantitativ metodik jämförde verbal terapi och symboldramaterapi efter utvärdering med CHAP (Changes After Psychotherapy Scale). Marta Cullberg Westons föreläsning "Från skam till självrespekt" blev välbesökt och hennes bok med samma titel blev också mycket uppmärksam. Sigbritt Nordlund och Kristina Westrup von Hofsten talade om "När ingenting hjälper – symboldrama vid depression" samt visade bildmaterial och beskrivning av metoden.

Sture Nyman föreläste om "Turn pain into power" där han lyfte fram sitt arbete där han kombinerade kroppspsykoterapi och symboldrama. Självt höll jag ett föredrag med titeln "Att möta ångest i vår tid – Glädjen att ha en metod". Jag beskrev symboldramametoden från mitt psykoterapeutiska arbete i mötet med existentiell ångest, övergivenhetsångest, skam och panikångest och kris och katastrofångest. (Se appendix)

30-årsjubileum 2007

Föreningen inbjöd till 30-årsjubileum och "Leunerdag" 6 oktober 2007 i Salemkyrkans församlingssal. Första dagen talade Mariann Hagbarh om "Oberstufe – Motiv och förhållningssätt", Gudrun Jinton och Åke Sellberg om "Tankar/föredrag från Prag". På programmet stod också "Extrastämma", för diskussion av stadgeändringsförslag. Andra dagen ledde Marta Cullberg Weston ett seminarium med rubriken "Att arbeta med det inre barnet i symboldrama". Det syntes nu tydligt i inbjudan att den digitala tidsåldern tagit plats i våra liv och i vår förening. Den "klassiska" symboldramametoden möter också nya tankar och önskemål gällande utbildningsinsatser. Om denna nya rörelses vidare historia genom åren kan förhoppningsvis andra medlemmar med sina erfarenheter lyfta fram. Berättelser får leva sida vid sida i tidens ström.

Jag är djupt tacksam över att ha haft glädjen att ha en metod som symboldrama. Den har varit central och hållande genom de 45 åren som privatpraktiserande psykoterapeut och även i handledning och undervisning.

Nya strömningar 2005

En ny styrelse tillträdde 2005 med Marta Cullberg Weston som ordförande och Sigbritt Nordlund, Hans Grosin, Margaretha Gullberg, Margot Axelsson och Sonja Levander som ledamöter. Introduktionskurser erbjöds nu på somrarna på Hans Grosins omtalat vackra kursgård på Gotland. Styrelsen började också verka för att integrera ett mer relationellt perspektiv i symboldrama-arbetet.

En arbetsgrupp tillsattes med Marta Cullberg Weston, Sigbritt Nordlund, Margaretha Gullberg, Margot Axelsson och Sonja Levander som träffades hos Hans Grosin på Gotland för att lägga upp riktlinjer för en ny utbildning. Föreningens tidigare utbildning lade vikten vid det terapeutiska arbetet med olika symboliska scener. Nu var intentionen att få in ett mer problemfokuserat upplägg i det terapeutiska arbetet.

Ny utbildning till Certifierad Symboldramaterapeut startade 2010

Förändringsprocesser i tid och rum pågår hela tiden, nygamla och nya teorier och tankar lyfts fram, forskningen går framåt och med den också bland annat revolutionerande kunskaper om hjärnans utveckling och kapacitet. De teorier/modeller som används i den nuvarande utbildningen till "Certifierad Symboldramaterapeut" är psykodynamisk personlighetsteori, anknytningsteori, affektteori, scriptteori enligt Silvan Tomkins, traumateori, modeller för kopplingen mellan utvecklingspsykologi och kunskap om hjärnans utveckling, minnesforskning kring förändring av ångestladdade minnen, rescripting-modeller.

Föreningens nya utbildning betonar mer kognitiva och affektteoretiska tankegångar. I terapeutrollen finns en ökad fokusering på de relationella mönstren i de inre scenerierna. Dessa genomarbetas tillsammans med terapeuten, resurser kan komma

att frigöras i detta arbete, så att nya berättelse kan ta form och mentaliseringsförmågan hos klienten kan utvecklas ytterligare. En skillnad mot tidigare är att terapeuten också tidigt utifrån klientens historia väljer "ett personligt meningsbärande motiv som klienten ska arbeta med på den inre scenen".. "Motivet för den inre scenen som terapeuten föreslår ska fånga upp aktuell problematik och erbjuda en arena för utforskande av inre konflikter".

Jag uppfattar det som att terapeutrollen nu innebär mer aktivitet på ett tidigare stadium i terapiarbetet jämfört med den förra utbildningen, då detta vanligtvis skedde på den avancerade nivån. Men det handlar också om tidsramarna för terapin i min inre värld. En korttidsmodell kräver ju alltid mer aktivitet. Korttidsterapi är också ett ganska tånjbart begrepp. Det kan vara ganska lång tid ibland. Jag utgår från att det också genomförs längre terapier med det mer aktiva förhållningssättet.

"Genom möjligheten att förändra traumatiska aspekter av den inre scenen kan hjärnans bilder av smärtsamma minnen skrivas om -rescripting" denna upptäckt har jag en känsla av att vi som arbetet med symboldrama burit med oss som en mer eller mindre omedveten kunskap och även lutat oss mot den. (Ovanstående citat och sammanfattning av föreningens nya utbildning är tagna från föreningens hemsida Visualiserande Psykoterapi-Symboldrama. Metod och modell).

Föreningen formulerar sig på hemsidan om metoden som en integrativ modell på olika plan enligt följande:

- genom fokuseringen på såväl kognitiva mönster som känslomässiga relationer.
- genom en integrativ process mellan höger och vänster hjärnhalva.
- genom såväl samtal som upplevelsen av meningsfyllda inre scener.
- genom koppling mellan kroppsliga förnimmelser och mentalt innehåll.
- genom att känslomässiga reaktioner kan symboliseras och hanteras.

Utbildningen omfattar fem delkurser:

Delkurs 1 Introduktion i symboldramateknik och träning i arbete med inre scener.

Delkurs 2 Terapeutiska verktyg för mer komplexa tillstånd + psykosomatik.

Delkurs 3 Inre barnet-metodik och arbete med självkänsla och självbilder.

Delkurs 4 Depressiva tillstånd och dissociation.

Delkurs 5 Traumatillstånd.

Tillkommer egenterapi (min 15 timmar), handledning två kortare och ett längre klientärende (Steg 2) eller tre kortare och ett längre klientärende (Steg 1).

Föreningens lärare under utbildningen är:

Ylva Axelsson, leg psykolog och leg psykoterapeut, Anette Eroselius, leg psykolog och leg psykoterapeut, Karin Hemlin Bjerkehaug, socionom och leg psykoterapeut,

Sigbritt Nordlund, socionom och leg psykoterapeut, Johanna Brynielsson, leg psykolog och leg psykoterapeut och Marta Cullberg Weston, leg psykolog och leg psykoterapeut.

Kurserna bedrivs på Värmdö Yogacenter i Gustavsbergs hamn. Omfattningen är fem längre weekendseminarier fredag till söndag fördelade på två år samt individuella litteraturstudier som redovisas skriftligt inför varje seminarium.

Gun Mälhammar och jag inbjöds 15 11 14 av föreningen att hålla ett kliniskt seminarium om "Gruppsymboldrama" på Stockholms Borgargille. Vi berättade om våra erfarenheter av utbildning och självkännedomsgupper för bland annat personal i olika organisationer kopplade till hälsa och sjukvård.

Vi talade också om individuellt drama i grupp i pedagogiskt syfte, i handledning och i behandlingsarbete. Det blev för oss ett kreativt möte med gamla och många nya ansikten i föreningen. (Se appendix)

Leuner och poesi

Leuner var intresserad av poesi. Det framkommer bland annat i den sista intervjun med honom. Diktläsning har ofta förekommit under kvällarna på de kurser jag deltagit i. Leuner var en visionär, det var också författaren Harry Martinson, som bland annat skrev "Aniara". Undertexten är "En revy om människan i tid och rum" Albert Bonniers förlag (1956) Jag vill sluta med dikten "Jag har planlagt en färd" ur "Passad", Albert Bonniers förlag (1949).

*Jag har planlagt en färd,
jag har inrett ett hus
på nomadiska kuster inåt.*

*Sjustjärnans brödfruktsgren lockade evigt.
Oåtkomlig i vintergatornas trädgård
var den en gren av skådebrödsfrukter.*

*Men nya visa upptäcktsmän jag mött
ha pekat inåt
mot det nya Gondwanas kuster.
Och de har sagt mig
att gömda vågor alltid vandra där,
att hav av gåtor alltid strömma där
kring inre resors obeskrivna öar*

och jag har lyssnat till dem

och annat

en ny passad – ett nytt Gondwanaland

Hej från Inger Ösby